

אסטרטגיה אלוהית – שלבי הקמת עם ישראל משבט לעם. הגלוי והנסתר.

ראובן זילברמן

reuven49@walla.co.il

"וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן; וַיִּצְחָזְזוּ בָהּ, וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד." (בראשית מז) משפט זה מסיים את פרשת ויגש. "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲמֻמוּ-- בְּמֵאד מְאֹד" (שמות א) משפט בפתחת ספר שמות. פעמיים מופיע המשפט דומה ויפרו, וישרצו, וירבו. סביב למשפטים אלו, מסתתר כל הרעיון של המאמר, העוסק במעבר של אדם יחיד לשבט ובהמשך לעם. תחילתו כשבט בני ישראל (יעקב). מספר בראשית, המעבר הוא הדרגתי כאסטרטגיה ותכנון מראש של אלוהים. התוצאה בסוף היא יציאת בני ישראל ממצרים כעם.

כבר מספר בראשית ידוע על תכנון אסטרטגי של הקמת בני ישראל כעם, ישנן התפתחות של ארועים ודיבור ישיר המראה לנו ומנבא את העתיד.

מסופר באופן הדרגתי על התפתחות של יחידים, סיפורים פרטניים של אבותינו הקדמוניים. אברהם יצחק ויעקב הכולל חיבורים גנטיים של נשים וחינוך.

כבר מפרשת נח ידוע, שמקור בני ישראל מבנו שם. (אנטישמיות נגזר מבנו של נח שם).

70 נפש יורדים מצריימה לארץ גושן כשבט בני ישראל, לאחר פטירת יוסף, לאחר זמן של כ-400 שנים לערך, בני ישראל "וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד" את עצמם לכ-600.000 רגלי.

קם פרעה שלא ידע את יוסף. ובפעם הראשונה מכנה את בני ישראל כעם.

"וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-חֲדָשׁ, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-יָדַע, אֶת יוֹסֵף. וַיֹּאמֶר, אֶל-עַמּוֹ: הֲנֵה, עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--רַב וְעָצוּם, מִמֶּנּוּ.

בפעם השניה שנאמר "עם" שמות ו 7 "וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם, וְהִיִּיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים; וַיִּדְעֹתֶם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הַמוֹצִיא אֶתְכֶם, מִתַּחַת סְבֻלֹת מִצְרַיִם."

כדי ליצור עם אחיד בגנטיקה, חינוך ואמונה חייבת להיות התנתקות מוחלטת של השבט ולמנוע אפשרות של התבוללות וקשרים עם אנשים מחוץ לשבט.

אלוהים צריך ליצור עם איכותי "אנדמי". (ראה מובאות בהמשך). אשר חייבת התחברות גנטית רב גונית פנימית בתוך השבט. ללא מגע חיצוני ללא התבוללות. (ראה מובאות בהמשך הדמיון התורשתי בין היהודים בתפוצות)

בבראשית פרק טו, מסופר באופן ברור על העמים שישבו בארץ כנען שהם צאצאי כנען המקולל.

זו גם הסיבה העיקרית שעשו, בנו בכורו של יעקב, אינו עברי מאחר והתחתן עם בנות כנען, יצר התבוללות.

"וַיֵּצֵאוּ עֲלָיו לֵאמֹר, לֹא-תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן..... וַיִּרְא עֲשׂו, כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן, בְּעֵינָיו, יִצְחָק אָבִיו. וַיִּלְךְ עֲשׂו,

אֶל-יִשְׁמָעֵאל; וַיִּקַּח אֶת-מְחֻלַּת בַּת-יִשְׁמָעֵאל בֶּן-אֲבִרְהָם אַחֹת נְבִיֹת, עַל-נָשָׁיו--לוֹ לְאִשָּׁה."

זו הסיבה שבתכנון האלוהי בני ישראל יורדים מצרימה ונשארים 400 שנה.

במידה והיו נשארים בארץ כנען היתה אפשרות התבוללות, לנישואים מחוץ לשבט,

דבר שהיה "מלכלך" את הגנטיקה העברית.

להלן שלבי ההקמה:

- גנטיקה ראשונה של ילדי אדם וחיה קין ושת. (ראה מאמר בנושא)

- נח מקלל את כנען בנו של נח. (בני כנען מקוללים לדורות). ארץ כנען לא מקוללת.

- בתכנון הראשוני של עם ישראל אנו קוראים, בחיזיון של אברהם מול אלוהים, אברהם מתוודע ונודע לו על המשך צאצאיו שיהיו 400 שנה במצרים.

בראשית טו פרשת לך לך "וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי-גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַעֲבָדוּם, וַעֲנוּ אֹתָם--אַרְבַּע מֵאוֹת, שָׁנָה וְגַם אֶת-הַגּוֹי

אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ, דָּן אֹנְכִי; וְאַחֲרַי כֹּן יֵצְאוּ, בְּרַכְשׁ גָּדוֹל. וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל-אַבְרָהָם, בְּשָׁלוֹם: תִּקְבְּרָה, בְּשֵׂיבָה טוֹבָה. וְדוֹר רְבִיעִי, יָשׁוּבוּ הֵנָּה: כִּי לֹא-

שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי, עַד- הֵנָּה. וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה, וְעַלְטָה הָיָה; וַהֲנֵה תִנּוֹר עֲשׂו, וְלִפִּיד אֵשׁ, אֲשֶׁר עָבַר, בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה. בַּיּוֹם הַהוּא, כָּרַת יְהוָה

אֶת-אַבְרָם--בְּרִית לֵאמֹר: לְזַרְעְךָ, נְתַתִּי אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת, מִנְּהַר מִצְרַיִם, עַד-הַנְּהַר הַגְּדֹל נְהַר-פְּרָת. אֶת-הַקִּינִי, וְאֶת-הַקְּנִזִּי, וְאֶת-הַקְּדָמְנִי. וְאֶת-

הַחֲתִי וְאֶת-הַפְּרָזִי, וְאֶת-הַרְפָּאִים. וְאֶת-הָאֱמֹרִי, וְאֶת-הַכְּנַעֲנִי, וְאֶת-הַגְּרִגְשִׁי, וְאֶת-הַיְבוּסִי"

- יעקב: בישיבתו בחרן עם משפחתו, השבט מונה 11 ילדים (כולל דינה). שנולדו מארבע אמהות שונות.

נחשף להתנהגות בלתי מוסרית של משפחת לבן. ומבחינן אצל נשותיו ובניו בחמדנות נוכלות גנבה וחוסר פרגון.

יעקב מנסיון החיים אדם חכם, יודע להבחין בין טוב ורע ומחליט על חינוך מחדש של משפחתו. יעקב חייב לאחד את בני משפחתו, לפתוח דף חדש להטהר ליצור מכנה משותף אידיאולוגי ודתני. במונח מקצועי המילה היא ש.ל.מ=שפה, לבוש, מסורת, מנהגים.

הגדרת עם נמדדת בשלושת המושגים שכתבתי. (ראה בהמשך)

לכן אלוהים מצווה על יעקב ומשפחתו טכס החזרה בתשובה.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב, קוּם עֲלֵה בֵּית-אֵל וְשֹׁב-שָׁם; וַעֲשֵׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ--לְאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ, בְּבָרְחֶךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו

אַחֶיךָ. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-בֵּיתוֹ, וְאֵל כָּל-אֲשֶׁר עִמּוֹ: **הִסְרוּ אֶת-אֱלֹהֵי הַנִּכְר, אֲשֶׁר בְּתַכְכֶּם, וְהִטְהַרוּ, וְהִחְלִיפוּ**

שְׂמֹלְתֵיכֶם. וַיִּקְוֶמָה וַנְעַלָּה, בֵּית-אֵל; וַאֲעֲשֵׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ, לְאֵל הַעֲנָה אֲתִי בַיּוֹם צָרְתִי, וַיְהִי עִמָּדִי, בְּדַרְדָּר אֲשֶׁר

הִלְכָתִי. וַיִּתְּנוּ אֶל-יַעֲקֹב, אֶת כָּל-אֱלֹהֵי הַנִּכְר אֲשֶׁר בְּיָדָם, וְאֶת-הַנְּזָמִים, אֲשֶׁר בְּאֲזְנֵיהֶם; וַיִּטְמְנוּ אֹתָם יַעֲקֹב, תַּחַת

הָאֲלָה אֲשֶׁר עִם-שָׁכֶם. (מקביל למעמד הר סיני כתבתי על כך השוואה)

השבט הופך מלוכד כמשפחה. לבוש ובאמונה באל אחד "אלוהים" ומוסריות אחידה והופך לשבט מלוכד.

• בהמשך מצטרפות דמויות נוספות לשבט.

1. סיפור דינה. נולד ילד **שואל בן הכנענית**. זאת אנו יודעים מפרשת ויגש פרק מו"ויבני שמעון, גימאלי וימיו ואחד-ויכין

יצחק; ו**שואל, בן-הכנענית**."

פרוש רש"י על בן הכנענית. "בן הכנענית. בן דינה שנבעלה לכנעני, כשהרגו את שכס לא הייתה דינה רוצה לצאת עד שנשבע לה שמעון שישאנה"

2. סיפור תמר. יהודה מתחתן עם בת איש כנעני. "ויִרַד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו; וַיֵּט עַד-אִישׁ עַדְלָמִי, וְשָׂמוּ חִירָה. וַיָּרֶא-שָׁם יְהוּדָה בַּת-אִישׁ כְּנַעֲנִי, וְשָׂמוּ שׁוּעַ; וַיִּקְחָהּ, וַיָּבֵא אֵלֶיהָ." בהשוואה לעשו יהודה נשאר עברי ולא מוצא מחוץ

לשבט. אלוהים בתכנון כעונש, הורג שניים מתוך שלושת בניו ער ואונן. וכן גורם למותה של אשתו" ויָרְבוּ, הַיָּמִים, וַתִּמָּת, בַּת-שׁוּעַ אִשֶׁת-יְהוּדָה;".

שתי דמויות מסיפור תמר נשארים חיים בשבט א. **תמר**. שבעתידי יוולד דוד צאצא למשפחת פרץ.

ב. **שלה** בנו של יהודה ולבת איש כנעני אשתו צאצא לנשואים.

בספר דברי הימים א' (פרק ד', פסוק 21) מפורטים **בני שלה** בן יהודה: "בְּנֵי, שֶׁלָּה בֶן-יְהוּדָה--עַר אָבִי לָהּ, וְלַעֲדָה אָבִי מְרֻשָּׁה;

וּמִשְׁפַּחֹת בֵּית-עַבְדַּת הַבַּץ, לְבֵית אֲשֶׁבַע. וַיֹּקִים וְאֲנָשֵׁי כֹזָבָא, וַיֹּאשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר-בְּעַלּו לְמוֹאֵב--וַיִּשְׁבֵּי לָחֶם; וַחֲדָבְרִים, עֵתִיקִים. ". על פי המדרש למגילת רות, אלו היו מחלון וכליון בני אלימלך, שנשא נשים מואביות: ערפה ורות.

3. בהמשך מצטרפים לשבט אשת יוסף **אוסנת** בת פוטיפר ושני ילדיהם: **אפרים ומנשה**, ס"ה 12 שבטי ישראל.

4. לאחר 400 שנים לערך נוספים לעם ישראל אשת משה **ציפורה** בתו של יתרו כהן מדיין והילדים **גרשום ואליעזר**.

• מכאן מתחיל סיפור **יוסף** במצרים עד לירידת שבט יעקב מצרימה בגלל הרעב והבצורת.

סיפור יוסף חלומותיו ומכירתו לישמעאלים וסיפור הכלא שבע שנות שובע ורעב. הם חלק מהתפתחות

אסטרטגית אלוהית להורדת שבט ישראל למצרים. יוסף אומר בפגישתו עם אחיו

"כִּי לְמַחְיָה, שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֶיכֶם. כִּי-זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ; וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים, אֲשֶׁר אֵין-חֵרִישׁ וְקָצִיר. וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֶיכֶם, לְשׁוּם לָכֶם שְׂאֵרִית בְּאָרֶץ, וְלִהְיוֹת לָכֶם, לְפִלְטָה גְדֹלָה. וְעַתָּה, לֹא-אֲתֶם שְׁלַחְתֶּם אֲתִי הֵנָּה, כִּי, הָאֱלֹהִים; וַיִּשְׁימֵנִי לְאָב לְפָרְעָה, וְלְאָדוֹן לְכָל-בֵּיתוֹ, וּמִשְׁל, בְּכָל-אָרֶץ מִצְרָיִם." מכאן אנו למדים שזו אסטרטגיה אלוהית.

• בתכנון כדי להגיע לניתוק מכל עם שאינו ישראלי או מכל אדם. נבחרה מלכתחילה ארץ גושן לטווח ארוך.

פעמיים מוזכרת **"תועבה/ת"**.

1. בראשית מג פרשת מקץ" וַיִּשְׁימוּ לוֹ לְבָדוֹ וְלָהֶם לְבָדָם וְלַמִּצְרָיִם הָאֲכָלִים אֹתוֹ לְבָדָם כִּי לֹא יוֹכְלוּן הַמִּצְרָיִם לְאָכַל אֶת הָעֵבְרִים לָחֶם כִּי **תועבה הוא למצרים**."

2. בראשית מו פרשת ויגש" וַאֲמַרְתֶּם אֲנִשִּׁי מִקְנֵה הַיּוֹ עֲבָדֶיךָ מִנְעוּרֵינוּ וְעַד עַתָּה גַם אֲנַחְנוּ גַם אֲבֹתֵינוּ בְּעִבּוֹר תִּשְׁבוּ בְּאָרֶץ גִּשְׁן כִּי **תועבת מצרים** כָּל רֵעָה צֹאן."

שאלה: מדוע מוזכר פעמיים **תועבה**?

תשובה: שני המיקרים. מדגישים על הניתוק המוחלט של המצריים מבני ישראל. גם במקום ישיבה ואוכל. וכן ניתוק כתוצאה מעבודתם כרועי צאן. דבר הגורם למניעת **התבוללות**. ואין סיכוי לנשואים מחוץ לשבט.

בפרשה ויגש. שבט ישראל המונה 70 איש ואישה ("כָּל-הַנֶּפֶשׁ לְבֵית-יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִמָה, שְׁבַעִים") (יורדים מצרימה ומתמקמים בארץ גושן. אזור בתולי.

כפי שכתבתי בני ישראל מתחתנים בתוך עצמם כ-400 שנים ונוצר השבט בני ישראל ובהמשך עם ישראל. מבודד מבחינה גנטית ויוצא דופן מיתר העמים.

עד מות יוסף הם היו **כשבט** בני ישראל עם מנהיג. מיום מות יוסף. אין לבני ישראל מנהיג.

רק עם הופעת מנהיג חדש **משה**, הם הופכים ל **עם** ישראל ובמעמד הר סיני הופכים לעם מלוכד רוחני.

סיכום :

שבט בני ישראל, 70 איש ואישה, ירדו מצרימה. לאחר 400 שנה מופיע משה המנחה החדש של בני ישראל, שמוציא ממצרים כ-600 אלף רגלי, **עם ישראל**. שמות יב"ויסעו בני-ישראל מרעמסס, ספתה, **כָּשֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלְפֵי רַגְלֵי הַגְּבָרִים**, לבד מטף. וגם-ערב רב, עלה אתם, וצאן ובקר, מקנה כבד". **עם** מלוכד עם זהות אחידה של. **שפה לבוש מסורת ומנהגים. אמונה באלוהים**. והשיא במעמד הר סיני. כולם לא זהים מבחינת אופי ותכונות אישיות. בתוך בני ישראל יש חלוקה גנטית ברורה של מנהיגים רוחניים מנהיגים צבאיים ופוליטיים. אנשי העמל רועי צאן חקלאים בעלי מקצוע נגנים נגרים אומנים צורפים כו' כל התכונות ניתן לקרוא בתורה בנדודים לאורך כל 40 שנה שבני ישראל נדדו במדבר, ובבנית אוהל המועד. כיום ניתן לזהות גנטית מהוא יהודי. זאת לאחר שהיו מנותקים משאר העולם 400 שנים. ראה בהמשך ציטטה ויקיפדיה בנושא "הדימיון התורשתי בין היהודים בתפוצות".

מובאות

עם מופיעה כבר בתחילת ספר שמות. דבר המוכיח על תכנון מדוקדק בבנית העם.

משפט המפתח הוא.

שמות ו 7 "וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם, וְהֵייתִי לְכֶם לֵאלֹהִים; וַיְדַעְתֶּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הַמוֹצִיא אֶתְכֶם, מִתַּחַת סְבֻלוֹת מִצְרָיִם."

שמות ה 1 "וְאָמַר, בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ, אֶל-פְּרֹעֶה: כֹּה-אָמַר יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁלַח אֶת-עַמִּי, וְיִחַגּוּ לִי בַמִּדְבָּר" **שמות ז 16** "וְאָמַרְתָּ אֵלָיו ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי בַמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עָד כֹּה"

שמות ז 26 "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרֹעֶה; וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, כֹּה אָמַר יְהוָה, שְׁלַח אֶת-עַמִּי, וַיַּעֲבֹדְנִי."

שמות ח 17 "כִּי אִם-אֵינְךָ, מְשַׁלַּח אֶת-עַמִּי--הֲנִי מְשַׁלֵּחַ בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ"

שמות ט 1 "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרֹעֶה; וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים, שְׁלַח אֶת-עַמִּי, וַיַּעֲבֹדְנִי."

שמות ט 13 "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרֹעֶה; וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים, שְׁלַח אֶת-עַמִּי, וַיַּעֲבֹדְנִי."

שמות י 4 "כִּי אִם-מֵאֵן אֶתָּה, לְשַׁלַּח אֶת-עַמִּי--הֲנִי מְבִיא מִחַר אֲרָבָה,"

אנדמי 03/14/2012 - צבי דגן

מין צמח או בעל-חיים, שנחשב לאנדמי הוא מין, שקיים באזור תפוצה מצומצם, שעל-פי רוב יש לו גבולות חדים וברורים .

המין האנדמי הוא מין שמוגבל בתפוצתו לאזור גאוגרפי מסוים וקטן יחסית, ואינו גדל באופן טבעי בשום מקום אחר בעולם.

כיצד נוצרת תרבות = ש.ל.ם = שפה+ לבוש+ מסורת, מנהגים.

גירף הוא אנתרופולוג ואתנורגף. השאלה הבסיסית במאמר היא **כיצד נוצרת תרבות**. חוקרים שונים מנסים להתמודד עם המושג תרבות, להציע הגדרה, להסביר ולתת את המחשבה שמאחוריה. גירף חושב שצריך לראות כיצד התרבות נוצרת. בחקירת תרבות בוחנים את המשמעות שיש לתרבות עבור האנשים שחיים בתוכה. מאפייני התרבות הם: **א. שפה. ב. מסורת – מנהגים, כללים, חוקים, לבוש וכו'.** תרבות היא משהו פומבי, תרבות היא מערכת סימנים וצריך לחפש את המשמעות של אותם סמנים כלפי האנשים שחיים בתרבות הזו. תרבות היא לא משהו גשמי ולא ערטילאי. היא לא מתקיימת אצל אדם פרטי במח אלא היא פומבית. היא באה לידי ביטוי ע"י מערכת סימנים גדולה.

מקור- <http://he.shvoong.com/social-sciences/1643996-%D7%A7%D7%A8%D7%90%D7%AA-%D7%99%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%AA%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%AA-%D7%A4%D7%A8%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA/#ixzz2Fljie7pd>

התבוללות אנציקלופדיה אביב

התבוללות מתקיימת כאשר אדם יחיד, קבוצת בני אדם או אפילו עם שלם מאבד את זהותו הלאומית, הדתית והתרבותית ומאמץ לו דת, לאם או תרבות של סביבתו. בדרך כלל מתבולל מעוט ברב שבתוכו הוא יושב. התבוללות של עם היא בדרך כלל תהליך ארוך הנמשך דורות אחדים. המתבוללים מותרים אט - אט על הסימנים המאפיינים אותם, כמו, **שפה, לבוש, מנהגים, מסורת אמונה דתית**, ומסגלים להם מנהגים זרים

ארץ גושן. ארץ גושן מאת אב.נ. פולק מכללת הרצוג.

תמצית: המאמר דן בזיהויין של ארץ גושן, פיתום ורעמסס, בבדיקת ההיבטים הגיאוגרפיים והצבאיים שלהם בהתאמה לנאמר בתנ"ך, בכתובות מצריות ובממצאים מהשטח. מילות מפתח: ארכיאולוגיה-מצרים, היסטוריה-מצרים, יציאת מצרים, חיקסוס. אנו מוצאים בתורה כמה תאורים על ארץ גושן, וכולם קשורים בירידתם של יעקב ובניו מצרימה, ובתקופת ישיבתם של בני ישראל בתוכה: "ויאסור יוסף את מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גושנה" (בראשית מ"ו, כ"ט).

עקב יתרוניתיה הרבים, ועקב היותה מרכזם של אנשי המקנה, שנואי החקלאים במצרים הקדומה, מיעף יוסף ל"כי יקרא לכם פרעה ואמר, מה מעשיכם? - ואמרתם, אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד אביו ולאחיו כי יקבעו את מקום מושבם בתוכה:

עתה, גם אנחנו, גם אבותינו. בעבור תשבו בארץ גושן, כי תועבת מצרים כל רועה צאן" (בראשית מ"ו, ל"ג-ל"ד). בעצת יוסף בנו פונה יעקב לפרעה ואומר:

"רועה צאן עבדיך, גם אנחנו גם אבותינו; ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גושן".

פרעה נאות לבקשה ומצווה ליוסף:

"במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך, ישבו בארץ גושן, ואם ידעת, ויש בם אנשי חיל-ושמתם שרי מקנה על אשר ליי" (בראשית מ"ז) על פי קטעים אפשר להוציא מסקנות ברורות על טבעו של חבל ארץ זה, ואולי אף לזהות את מקומו כיום. אדמתו פוריה - "במיטב הארץ" - והוא מנוגד למדבר(שמות ח, כ"ג-כ"ד). הוא עשיר בדגה ובגידולים שונים: כך טוענים לפחות בני ישראל, יוצאי גושן, בבואם בטרוניות על שהוציאום מארץ מצרים: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנים, את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים" (במדבר י"א, ה).

ובכל זאת, כאמור, נמנעים החקלאים מלהתישב בחבל זה, והוא מיושב משפחות רועים, המקימות בו גם משקי עזר, בעיקר לגידול ירקות. לפנינו אפוא אזור מעבר בין שטחים חקלאיים מובהקים ובין המדבר. אופיו של האזור מקל עלינו את זהויו כיום.

ויקיפדיה: הדמיון התורשתי בין היהודים בתפוצות [עריכת קוד מקור | עריכה]

שאלת הדמיון התורשתי בין יהודים המתגוררים בקהילות שונות ברחבי העולם מעוררת עניין רב בשיח הציבורי בישראל ובתפוצות, בייחוד לאור ההבדלים החזותיים בין יהודים מארצות שונות^{[21][22]}. עוד בשלהי המאה ה-19 זיהו אנתרופולוגים וחוקרי תורת הגזע פנוטיפים שחורים בגזע היהודי ופנוטיפים יהודיים בשבטים שונים באפריקה, כחלק מהשיח המדעי והפסבדו-מדעי באירופה^{[22][23]}. קיבוץ הגלויות שחל עם הקמת מדינת ישראל הקל על מציאת הבסיס התורשתי למחלות נדירות השכיחות יותר אצל יהודים. לשם כך הקים פרופ' ריצ'רד גודמן את המאגר הגנטי הישראלי הלאומי, המכיל כיום מידע על למעלה מאלף נבדקים, ילידי ארצות שונות^[24]. מחקרים בגנטיקה אבולוציונית אנושית שהחלו להתפרסם בשלהי שנות התשעים של המאה העשרים בחנו את הדמיון התורשתי בין יהודים מתפוצות שונות, על סמך מקטעים קטנים על כרומוזום Y אוהגנוס המיטוכונדריאלי של מספר נבדקים שנדגמו מכל קבוצות אוכלוסייה. כרומוזום Y עובר מאב לבנו ולכן מעיד על השושלת האבהית של הנבדק, ואילו גנום מיטוכונדריאלי עובר מהאם לצאצאיה ולכן מעיד על השושלת האמהית של הנבדק/ת.

במאמר משנת 1997 נטען כי סממן תורשתי מסוים בכרומוזום Y שכיח באופן חריג בקרב כהנים יהודיים בימינו, ללא קשר לארץ מוצאם^[25]. לטענת החוקרים, ממצא זה מעיד כי רבים מהכהנים חולקים אב קדמון משותף שחי לפני אלפיים עד שלושת אלפים שנה^[26]. מחקרים מקיפים יותר העלו כי אותו מאפיין תורשתי "כוהני" שכיח גם בקרב אוכלוסיות לא-יהודיות במזרח התיכון, ומוצאו באב קדמון משותף שחי לפני 3.5 ± 18.5 אלפי שנים^{[27][28]}. כך למשל נמצא המאפיין התורשתי הלז בקרב כשליש מהנבדקים מתימן, כרבע מהנבדקים מעומאן וכחמישית מהנבדקים מהנגב, מעיראק ומכורדיסטן, כולם לא יהודיים. ממצאים אלה מעידים כי המאפיין התורשתי "הכוהני" קדום באלפי שנים מהעם היהודי עצמו, והימצאו או היעדרו אינם מעידים כשלעצמם על מוצאו הכהני של הנבדק, או אפילו על יהדותו^[29].

במחקר נוסף שהתפרסם בשנת 2000 נדגמו מקטעים מכרומוזום Y של 336 זכרים יהודים משבע תפוצות שונות, לצד 1,035 זכרים לא-יהודיים מ-22 קבוצות אוכלוסייה^[30]. לטענת החוקרים, הדמיון התורשתי שנמצא בין הנבדקים היהודיים מן הגלויות השונות תומך באפשרות כי מקורן באוכלוסייה ישראלית (Israelite population) משותפת שחוותה הסתעפות גאוגרפית ובעקבותיה – התפתחות עצמאית^[31].

במחקר משנת 2001 שנערך על ידי פרופ' אריאלה אופנהיים מהאוניברסיטה העברית ועמיתיה, נדגמו מקטעים מכרומוזום Y של 526 נבדקים המייצגים שש אוכלוסיות מזרח תיכוניות) אשכנזים, ספרדים, יהודים ישראלים ממוצא כורדי, כורדים מוסלמיים, ערבים מוסלמיים מישראל ומהרשות הפלסטינית ובדואים מן הנגב^[32]. (המחקר בדק את הדמיון התורשתי בין הקבוצות הנבדקות במטרה למצוא האם יהודי ספרד ויהודי אשכנז הם בני אותו עם קדום. אחת ממסקנות המחקר הייתה כי יש דמיון רב בין כרומוזום Y של יהודים ממוצא כורדי, ספרדי ואשכנזי. החוקרים העריכו כי השינויים בכרומוזום בקרב האשכנזים עשויים להיות תוצאה של התבוללות בקנה מידה קטן עם הסביבה האירופית. כמו כן הראה המחקר על קרבה תורשית בין היהודים לבין עמים תושבי צפון הסהר הפורה - כגון: כורדים, תורכים וארמנים. כמו גם העיד המחקר כי קיים קשר גנטי כלשהו בין היהודים לבין הערבים מישראל ומהרשות הפלסטינית, אך הצביע שקרבה גנטית זו הינה פרה-היסטורית ומעידה על אב קדמון משותף בתקופה הנאוליתית. לפי המחקר, שתי הקבוצות האחרונות הן בעלות קרבה תורשית בעיקר לשבטים באזור תימן.

בשנת 2004 רפאל פלק כתב כי הממצאים המתפרסמים בספרות המדעית בנושא מוצא היהודים עודם ראשוניים, וניתן להעניק להם פרשנות שונה בתכלית מזו המצוטטת בציבור הרחב^[33].

בשנת 2008 דווח כי מוטציות השכיחות בגנום המיטוכונדריאלי של נבדקים משבטים ברברים בצפון אפריקה אינן מאותרות כלל אצל נבדקים מיהדות צפון אפריקה. זאת אף כי ידוע על התגיירותם של מספר שבטים לפני עליית האסלאם. ממצא זה מחליש את הסברה כי יהדות צפון אפריקה גדלה באופן משמעותי הודות להתייחדות המונית, או לנישואי תערובת בין יהודים לבין ערבים או ברברים מצפון אפריקה^[34].

שני מחקרים רחבי-היקף שהתפרסמו ביוני 2010 דיווחו על מידה גבוהה של דמיון תורשתי בין קהילות יהודיות מארצות שונות באירופה, באסיה, באפריקה וחצי האי ערב^{[35][36][37][38][39]}. ממצאים אלה תומכים בסברה כי מידת ההתבוללות של יהודים עם לא-יהודים הייתה משנית למדי בהשוואה לקשרי החיתון בין יהודים לבין עצמם, בתוך הקהילה ועם קהילות יהודיות מארצות אחרות. באחד המחקרים נטען עוד, כי כתוצאה מקשרי חיתון חוזרים ונשנים בין אותן שושלות יהודיות, מידת הדמיון התורשתי בין שני יהודים זרים זה לזה דומה לזו של שני בני דודים מדרגה חמישית באוכלוסייה שאינה מתחתנת בתוך המשפחה^[35]. מידה גבוהה במיוחד של דמיון תורשתי בין בני הקהילה נמדדה בקרב יהודים מאיראן ומעיראק, קהילות שנפרדו מיהדות אירופה ומיהדות סוריה לפני כ-150-100 דורות^[35]. לאור זאת הציעו החוקרים כי גיורים ההמוניים בתקופה ההלניסטית והרומית של ארץ ישראל הביאו לשינוי משמעותי במטען התורשתי של ששת מיליון היהודים שחיו בתחומי הקיסרות הרומית^[35].

ב-8 באוקטובר 2013, פורסם בכתב העת המקוון "ניצ'ור קומוניקיישנס ג'ורנל" מחקר גנטי בנושא "מוצאם המיטוכונדרי של יהודי אשכנז" שנערך על ידי מרטין ריצ'ארדס מאוניברסיטת לידס שבבריטניה יחד עם חוקרים נוספים. לפי המחקר, בעוד שמחקרים גנטיים שנערכו בשנים האחרונות הובילו לקבלה רחבה על ההשערה שמוצא השושלות הגנטיות העיקריות שנמצאו אצל היהודים אשכנזים, המהווים את רובו של העם היהודי, הוא בלבנט, הרי שניתוח מפורט יותר מעלה שרק מוצא הגברים שייסדו את הקהילות הוא במזרח התיכון, ואילו כרומוזום X שמקורו באמהות הקדומות, הוא כ-80% ממקור אירופאי בן כ-10,000 עד 20,000 שנה, כ-8% מזרח תיכוני והשאר ממוצא אינו ברור. לפי המחקר, הגל הגדול הראשון של היטמעות נשים מקומיות ביהדות אשכנז ארע ככל הנראה לפני אלפיים שנה באיטליה, עם אירועים מאוחרים יותר שארעו במערב אירופה ובמרכזה^[40]. לדברי ריצ'ארדס התרומה הניכרת ביותר ליהודי אשכנז מגיעה מצפון איטלקים, מה שלדעתו מעיד על כך שמוצא יהודי אשכנז הוא ביהדות רומא העתיקה. על המחקר כולו מתח ביקור הגנטיקאי הישראלי הבכיר דורון בהר שערך מחקר על יהודי אשכנז ב-2006 והגיע למסקנות אחרות, בראיון ל"ניו יורק טיימס" טען בהר שאת טענותיו שיפריכו את תוצאות מחקרו של ריצ'ארדס יחווה קודם במאמר אקדמי ורק אחר כך יוציא הודעה לתקשורת^[41].

מחקרים אלו ואחרים תומכים בתפיסה המסורתית, שלפיה קהילות היהודים בעולם מקורן באוכלוסיות ישראליות קדומות שהוגלו. בעיתונות מצוטטים מחקרים כעין אלה כהפרכה לתאוריות שלפיהן רבים מיהודי העולם מקורם בגויים שקיבלו על עצמם את היהדות בתהליך של גיור המוני, כמו במקרה הידוע של הכוזרים^{[42][43][44][45]}. אף כי ייתכן שקבוצות כמו הכוזרים התבוללו בקבוצות יהודיות שונות – במקרה של הכוזרים, ביהדות אשכנז – השפעתם על המטען התורשתי הזכרי של נבדקים אשכנזיים כיום נמוכה למדי^[46]. נטען כי עצם קיומה של אסמכתא מדעית לדמיון תורשתי לעם ישראל השפיע על גיבוש זהותם של בני שבט הלמבה ושל קהילת בני ישראל בהודו, כמו גם על הגדרתם העצמית למול שכניהם^[23].